

impossible to find out with a sufficient level of formal certainty what exactly (at the objective side of the offense) as a reason for disciplinary liability. As a result, the reason for disciplinary liability is uncertain and allows for very broad interpretations of law enforcement. This obviously violates the rule of law principle, in particular such its elements as the principles of legitimate expectations and legal certainty. The problem is aggravated by the different legal status of civil servants and other subjects of labor relations in the field of public service. For the latter, in the presence of an oath as such, there is no disciplinary liability for its violation. It is substantiated that it is impossible to solve the problem with the help of doctrinal and / or judicial interpretation or by changing the content (text) of the oath. The solution to the problem is can be found in the widespread rejection (and especially in the civil service legislation) of the law-making practice of establishing disciplinary responsibility for violating the oath and moving to more specific and legally defined ways to consolidate the composition of disciplinary offenses. This is the way to harmonize the practice of disciplinary responsibility with the requirements of the rule of law, as well as to eliminate legal inequality of civil servants and other employees, which are the subjects of labor relations in the field of public service.

Keywords: *oath, disciplinary responsibility, disciplinary offense, dismissal, civil service, public service, service-labor relations, service law.*

УДК 347.77

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-1-46-53

Тамара ЯРОШЕВСЬКА®
доктор юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Однією з найважливіших складових інноваційного процесу і перспективним механізмом економічної стабілізації держави є трансфер технологій. Тому зараз одним з основних напрямів політики України є перехід країни до інноваційної економіки, в якій створення, комерціалізація та трансфер інноваційних технологій є головними умовами стійкого економічного зростання. Для України вдосконалення законодавства у сфері трансферу технологій може бути кроком на шляху реструктуризації економіки та її переорієнтації на інноваційний розвиток. Дійова державна політика при цьому повинна не тільки забезпечувати фінансову підтримку наукових розробок та досліджень, а й створювати ефективні механізми, спрямовані на продуктивне використання результатів науково-технічної діяльності, у тому числі створених за бюджетні кошти.

У статті розглянуто проблемні питання врегулювання в Україні правовідносин у сфері трансферу інноваційних технологій. Запропоновано шляхи вдосконалення національного законодавства у цій сфері для створення сприятливих умов для інноваційного розвитку України. Зроблено висновок, що лише податкова підтримка розробникам інновацій і споживачам, які проводять впровадження технологій та/або її складових та активна участь держави у створенні відповідних центрів з трансферу інноваційних технологій як на законодавчому рівні, так і за допомогою довгострокового фінансування, може вирішити проблемні питання активізації інноваційних процесів в Україні. Аргументовано, що на цей час в Україні потрібно сконцентрувати увагу саме на впровадженні воєнних інновацій для захисту нашої країни від російської збройної агресії. Поява та вдосконалення інноваційних технологій у цій сфері здатна істотно вплинути на характер розвитку озброєння, спеціальної, військової техніки й, відповідно, на характер війни.

Ключові слова: *інтелектуальна власність, результати науково-технічної творчості, інновації, комерціалізація об'єктів права, трансфер технологій, інноваційний розвиток України.*

Постановка проблеми. Однією з найважливіших складових інноваційного процесу і перспективним механізмом економічної стабілізації держави є трансфер технологій. Трансфер технологій є основним чинником зростання продуктивності праці й обсягу виробництва, сприяє підвищенню якості створеної нової продукції, є

© Т. Ярошевська, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5525-1681>

yaroshevskaya-t@ukr.net

невіддільною складовою інноваційної діяльності. Тому зараз одним з основних напрямів політики України є перехід країни до інноваційної економіки, в якій створення, комерціалізація та трансфер результатів науково-технічної діяльності є головними умовами стійкого економічного зростання. Ця сфера стосується самої серцевини інноваційного процесу – прав на об'єкти інтелектуальної власності. В забезпеченні цих прав особливу роль повинна відігравати держава Україна.

Для України вдосконалення законодавства у сфері трансферу технологій може бути кроком на шляху реструктуризації економіки та її переорієнтації на інноваційний розвиток. Дійова державна політика при цьому повинна не тільки забезпечувати фінансову підтримку наукових розробок та досліджень, а й створювати ефективні механізми, спрямовані на продуктивне використання результатів науково-технічної діяльності, у тому числі створених за бюджетні кошти. Також поява та вдосконалення нових технологій у змозі істотно вплинути на характер розвитку озброєння, військової та спеціальної техніки.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Науково-практичні аспекти трансферу технологій досліджено в багатьох наукових працях вітчизняних та іноземних вчених, у тому числі науковців з права інтелектуальної власності: Г. Андрощука, Ю. Бошицького, Р. Броді, Ю. Вовк, В. Довбенко, Р. Дорфа, Дж. Дрексела, Ю. Капіци, О. Кам'янської, Р. Кнеллер, Г. Корстена, О. Кохановської, В. Крижної, Н. Кузнецової, Н. Мироненко, Г. Нагорняк, І. Нагорняк, О. Орлюк, Б. Падучака, Д. Паркера, В. Соловйова, І. Спасибо-Фатєєвої, Р. Стефанчука, Т. Тошіко, О. Харитонової, Р. Шишки, О. Яворської, І. Якубівського та ін. Проте, незважаючи на вагомий внесок вітчизняних та іноземних фахівців у розробку цієї тематики та досить комплексне дослідження цього питання, активність використання трансферу інноваційних технологій залишається низькою. Багато питань досі залишаються недостатньо висвітленими, а це визначає потребу у розробленні механізмів імплементації переваг трансферу технологій у практичну сферу на вітчизняних підприємствах.

Тож подальшого дослідження потребують насамперед практичні рекомендації щодо врегулювання відносин у сфері трансферу технологій та пошук механізмів, спрямованих на впровадження нових технічних та технологічних рішень, сучасних виробничих процесів, здатних випускати конкурентоспроможні товари, що дозволить вітчизняній економіці вийти із затяжної кризи, а бізнесу й підприємствам збалансовано працювати в умовах післявоєнного часу.

Метою статті є внесення пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства України у сфері трансферу технологій та практики його застосування.

Виклад основного матеріалу. В умовах зростання технологічного складника економічного зростання особливого значення набуває питання системної комерціалізації передових технологій, володіння якими забезпечує підприємству довгострокові конкурентні переваги. Відповідно, у контексті забезпечення технологічного розвитку важливим є як розвиток наукового потенціалу для створення технологій власними силами, так і активне залучення технологій, розроблених іншими науковими організаціями та підприємствами шляхом трансферу.

Безумовно, здебільшого вітчизняні підприємства потребують активізації інноваційної діяльності, а реальним важелем цих процесів на цьому етапі повинен стати трансфер технологій. Однак, з одного боку, підприємства мають досить обмежену матеріально-технічну базу для здійснення самостійних досліджень, а з іншого – професійні науково-дослідні установи не отримуючи належного державного фінансування, потребують активізації співпраці з реальним сектором економіки. Саме розбудова відносин між бізнесом та наукою, що сприятиме трансферу інноваційних технологій та їх апробації, дасть змогу забезпечити інноваційний розвиток підприємств на постійній основі [1, с. 188].

З перших років незалежності в Україні багато уваги приділяється пріоритетним напрямам розвитку інноваційної, науково-технічної, наукової діяльності, норми та підходи до яких містяться, зокрема, в законах України: «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», «Про інноваційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність» та інших нормативно-правових актах, що регулюють відносини у цій сфері. Проте протягом

останніх років законами України про державний бюджет України постійно блокувалися норми стосовно фінансового забезпечення науково-технічної та наукової сфери (зокрема, п. 3 ст. 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»), а також створення пільгових умов для інноваційного розвитку. Внаслідок цього в Україні через хронічне недофінансування цієї галузі суттєво стримувався розвиток науково-технічної та інноваційної діяльності. Також головними причинами незацікавленості керівників підприємств у впровадженні нових технологій були значна зношеність технологічного обладнання, яке не могло бути пристосоване до сучасних інноваційних технологій, невирішеність низки правових, економічних, фінансових, організаційних питань для розвитку інноваційної діяльності на державному рівні та відсутності дієвого механізму ефективного просування інновацій у виробництво.

Безперечно трансфер технологій – це вільне розповсюдження технології зі застосуванням будь-якої інформації між промисловими підприємствами з метою підвищення інноваційного розвитку та поліпшення стратегії. Водночас трансфер технологій не можна розглядати як універсальний засіб вирішення проблемних питань фінансування і навіть як джерело значних доходів.

Трансфер технологій дає змогу підприємству й усьому суспільству інноваційний розвиток і можливість впроваджувати результати науково-технічної діяльності. Трансфер технологій забезпечує надходження доходів, робочі місця, нові інвестиції, нові технології, а також податкові надходження до бюджету, що прямо пов'язано зі зростанням добробуту нашої країни.

Отже, ефективно дієвий процес передачі знань і технологій між бізнесом та дослідницькими організаціями приносить користь не тільки його безпосереднім учасникам, а й усьому суспільству в конкретному регіоні. Ось чому промислові підприємства, які підтримують інновації, стають розвиненішими, що на користь місцевим дослідницьким організаціям, середньому та малому бізнесу і жителям цього регіону [4, с. 75–76].

В Україні державне регулювання діяльності щодо створення та комерціалізації технологій виконує уповноважений орган з питань формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері трансферу технологій (далі – уповноважений орган з реалізації трансферу технологій). Згідно з п. 1 ст. 6 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» основним завданням уповноваженого органу з реалізації трансферу технологій є забезпечення формування державної політики щодо створення та комерціалізації технологій, охорони, набуття та захисту інтелектуальної власності, передачі майнових прав на технології (та/або їх складові), створені з використанням бюджетних коштів.

Відповідно до п. 3 ст. 6 цього Закону України уповноважений орган з реалізації трансферу технологій подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо законодавчого стимулювання діяльності зі створення та комерціалізації високих технологій. Проте ми погоджуємось з науковцями [3, с. 121], що серед факторів, які гальмують освоєння інновацій у промисловості, треба передусім назвати зменшення внутрішнього попиту на продукцію вітчизняних виробників та значний ризик упродовж її освоєння, брак власних фінансових ресурсів, високі відсоткові ставки кредитів тощо. Слабкою ланкою правового механізму управління економікою в Україні все ще залишається неспроможність держави забезпечити зростання впливу науки та інноваційних технологій на її соціально-економічний розвиток.

Наприклад, у Франції питаннями трансферу технологій результатів науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, створених за бюджетні кошти, займається державний орган – Національне агентство з підвищення інноваційної привабливості наукових досліджень (далі – агентство з інновацій). Це агентство з інновацій було створене для того, щоб сприяти інноваційній діяльності промисловості, насамперед у сфері малого та середнього бізнесу.

Зокрема, агентство з інновацій здійснювало фінансову підтримку науково-дослідним лабораторіям та інноваційним підприємствам. Однією з форм підтримки було надання безвідсоткової позики на строк до шести років у розмірі до п'ятдесяти відсотків від вартості проекту. Ця позика підлягала поверненню лише у тому разі, якщо профінансований інноваційний проект виявиться успішним. Також для реалізації інноваційних програм можна отримати дотації, гранти, субсидії. Кожна така форма фінансування була орієнтована на стимулювання активізації участі малих та середніх

виробництв у рамках регіональних чи міжнародних програмах. На нашу думку, такий досвід щодо підтримки державою інноваційних програм доцільно використати й в нашій державі.

Отже, застосовуючи досвід країн-членів ЄС щодо реалізації в Україні інноваційних програм та підвищення міжнародної конкурентоздатності нашої країни, необхідно на державному рівні створити привабливі економічні умови у сфері трансферу інноваційних технологій. Зокрема, змінити систему оподаткування, експортно-імпорتنу політику для сприяння концентрації інвестиційного капіталу та стимулювання пошукових і фундаментальних науково-дослідних робіт через цільові пільгові кредити, субсидії, дотації, дослідницькі контракти тощо. Необхідно в нашій державі удосконалити економічну та правову базу щодо фінансового забезпечення трансферу технологій.

Для активної комерціалізації результатів наукової та науково-технічної діяльності в економіку України має бути сформована інноваційна політика, що включає форми та методи взаємодії науки та промисловості з метою широкого втілення розроблень в кінцевий виробничий результат – нові конкурентоспроможні технологічні процеси, види продукції, організаційні рішення. Така політика повинна передбачати вдосконалення інформаційної, правової, соціальної, економічної, організаційної бази та інших складових інноваційної діяльності.

Стратегічним напрямом правової, соціальної та економічної політики держави має стати використання інноваційних важелів людського розвитку. Соціальні інвестиції здатні забезпечити нову якість розвитку країни шляхом покращення психологічного, соціального та морального здоров'я нації. Забезпечення людського розвитку, розширення свобод українським громадянам, наближення до кращих світових стандартів якості життя потребує широкого впровадження соціальних інновацій в усіх сферах.

Також проблемним питанням у сфері трансферу технологій є недосконалість механізму комерціалізації технологій, завданням якого має бути безперервне масштабне оновлення виробництва. Ми вважаємо за доцільне в закладах вищої освіти, в наукових установах, на підприємствах, в організаціях, що створюють та/або використовують технології, заснувати структурні підрозділи з питань забезпечення та формування реалізації державної політики у сфері трансферу інноваційних технологій, які будуть займатися ефективним управлінням об'єктами інтелектуальної власності та їх комерціалізацією. На цей час вітчизняна економіка потребує інтенсивного розвитку сфери трансферу технологій. Сучасні технології повинні своєчасно передаватися у сферу бізнесу з тим, щоб забезпечити своєчасну появу на ринку нових конкурентоспроможних товарів та високу ефективність виробництва.

Для вивчення позитивної практики пропонується детальніше розглянути досвід провідних іноземних країн – США, Німеччини та Японії. На нашу думку, саме досвід цих провідних країн світу щодо механізму комерціалізації інноваційних технологій у структуру державного господарювання є цікавим для України. Наприклад, у США на початку дев'яностих років було сформовано мережу трансферу технологій, що має у своєму складі шість регіональних центрів та головний національний центр, розташованих у різних частинах країни. Керує діяльністю цих центрів Національне агентство з дослідження космічного простору (NASA). Створена мережа надає необхідну допомогу щодо трансферу інноваційних технологій всім іншим зацікавленим відомствам. Ці чинники сприяють активізації діяльності щодо створення й комерціалізації високих технологій на всіх рівнях по всій країні.

У Німеччині функції посередників між науковими організаціями та промисловістю з трансферу інноваційних технологій виконують спільні дослідницькі асоціації та спеціальні наукові товариства. Їх діяльність фінансується від державних субсидій та доходів контрактних досліджень. Також вагомую участь в організації трансферу технологій беруть регіональні органи влади. Так, регіональні органи влади вносять значний внесок у створення наукових парків та інноваційних центрів, розглядаючи цю діяльність як найважливішу для регіонального розвитку.

Безумовний інтерес у сфері трансферу інноваційних технологій та створення відповідних центрів з їх впровадження становить Японія. Зокрема, Японія приступила до реорганізації систем трансферу технологій ще у 1998 році, після прийняття нормативного акта, в якому передбачалося створення при наукових організаціях

відповідних центрів з трансферу технологій, що надаватимуть творцям об'єкт права послуги з управління та комерціалізації цих об'єктів. Однак досвід діяльності цих центрів показував, що для ефективного здійснення трансферу інноваційних технологій коштів, наданих урядом, недостатньо.

Ці організації створили нові асоційовані комерційні компанії для надання сприяння комерціалізації результатів наукових досліджень та розроблень, а також звернулися до національних університетів з проханням інвестувати кошти у зазначені компанії. Проте і ці заходи не забезпечували повної фінансової незалежності. Тому у 2004 р. японський уряд надав всім національним університетам незалежний юридичний статус з тим, щоб вони мали змогу взяти участь в ініціативах, пов'язаних зі створенням відповідних центрів з трансферу інноваційних технологій.

Отже, застосовуючи досвід провідних країн світу у сфері трансферу інноваційних технологій, ми пропонуємо в Україні в закладах вищої освіти, на підприємствах, в наукових установах, в організаціях, що створюють та/або використовують інноваційні технології та/або їх складові і яким належать або передаються майнові права на використання об'єктів права, що є складовими технологій, створити спеціальні центри з трансферу інноваційних технологій, які будуть займатися комерціалізацією технологій та/або її складових і, таким чином, ефективно управляти інноваційною діяльністю, зокрема:

- визначати найбільш ефективні шляхи використання і комерціалізацію нових технологій;
- оцінювати комерційний потенціал інноваційних технологій та/або її складових;
- вчиняти дії з набуття та охорони майнових прав на технологію та/або її складові;
- сприяти встановленню нових ділових контактів між розробниками інновацій та їх споживачами й, таким чином, залучати інвестиції у сферу трансферу технологій;
- виплачувати винагороду творцям об'єктів права та/або технологій після їх трансферу та укладати договори про комерціалізацію технологій;
- проводити виставкові та аукціонні заходи у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності з метою підтримки українських виробників високотехнологічної продукції;
- сприяти міжнародній співпраці у сфері трансферу інноваційних технологій шляхом проведення відповідних конференцій.

Механізмами, що забезпечують взаємозв'язок науки та вітчизняної промисловості, можуть стати спеціальні структурні підрозділи (центри з трансферу інноваційних технологій), які повинні створюватися за активної фінансової та законодавчої участі держави. Також варто відновити податкові пільги розробникам та тих підприємств, які займаються комерціалізацією нових технологій.

Як бачимо з досвіду провідних іноземних країн, роль держави у цих країнах є більш вагомою порівняно з нашою державою, що також може слугувати додатковим аргументом на користь активізації її участі в інноваційному розвитку національної економіки. Проте нарощування державного сектора в економіці необхідно проводити поетапно і за допомогою економіко-правових важелів. На перший план повинні виходити питання підвищення ефективності державного сектора в цілому та ефективності кожного проекту з участю держави в масштабах всього суспільства, що буде сприяти створенню державно-приватних партнерств.

Наступним кроком має стати участь України у фінансуванні інноваційного процесу та максимальне полегшення доступу середнього та малого бізнесу до державних фінансових ресурсів. Доцільно також застосовувати такі інструменти, як державні замовлення та довгострокові лізинги обладнання. Для полегшення залучення зовнішнього фінансування шляхом розміщення акцій на біржі можуть використовуватися інструменти податкової політики. Також необхідно розробити методику оцінки ефективності чинних програм фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт і порівнювати величину витрат на фінансування з результативністю науково-дослідної діяльності.

Отже, аналізуючи досвід провідних іноземних країн та України у сфері трансферу технологій та/або її складових у промисловість, треба зазначити, що лише податкова підтримка розробників інновацій та споживачів, які проводять комерціалізацію технологій та/або її складових та активна державна участь у створенні відповідних

центрів з трансферу інноваційних технологій як на законодавчому рівні, так і за допомогою довгострокового фінансування, може вирішити проблемні питання активізації інноваційних процесів [5, с. 95–99].

У нашій державі сконцентровано великий науковий потенціал, напрацьовано чимало інноваційних проєктів, а саме: в агропромисловій технології та виробництві; промисловій та будівельній технології та виробництві; медицині, медичній техніці та технології; хімічній технології, нанотехнології та біотехнології; авіакосмічній технології, енергетиці тощо. Надалі потрібно визначити найбільш пріоритетні напрямки, в які можна додати інвестиції для формування інфраструктури в інших сферах діяльності.

Для України зараз потрібно сконцентрувати увагу саме на впровадження воєнних інновацій для захисту нашої країни від російської збройної агресії. За повідомленням авторів [2, с. 119] поява та вдосконалення нових технологій у цій сфері здатна істотно вплинути на характер розвитку озброєння, спеціальної та військової техніки й, відповідно, на характер війни.

Зокрема, у США та низці провідних іноземних країнах поряд з розвитком традиційних видів систем озброєння значна увага приділяється створенню зброї на нових фізичних принципах. І за оцінками іноземних фахівців, це пояснюється тим, що ефективність зброї на нових фізичних принципах може бути істотно вище, ніж у традиційної зброї під час виконання низки спеціальних бойових завдань.

Найбільш широкомасштабні роботи в цьому напрямі проводяться в США, де досягнуті найбільш істотні успіхи в розробленні та створенні таких видів зброї. Також активно ведеться розроблення такої зброї в Німеччині, Китаї, Ізраїлі, Франції. До цієї категорії належить зброя, заснована на якісно нових біологічних, фізичних та інших принципах, технічних рішеннях, що базуються на досягненнях у нових сферах знань. Можливості нанозброї дадуть змогу заздалегідь, приховано й ретельно підготуватися до широкомасштабного вторгнення. І наразі, завдяки російській воєнній агресії та вторгненню російських військ на територію України, для захисту нашої країни, відродження її незалежності та територіальної цілісності створення ефективної національної нанозброї в подальшому має бути одне з головних питань для України.

Висновки. Отже, за результатами дослідження, виконаного на основі аналізу законодавства провідних іноземних країн, практики застосування їх норм, чинного законодавства України у сфері трансферу інноваційних технологій, запропоновано рекомендації щодо вдосконалення механізму регулювання трансферу інноваційних технологій з метою ефективного використання результатів науково-технічної діяльності у цій сфері.

З метою вдосконалення національної системи у сфері трансферу інноваційних технологій та створення ефективного механізму охорони прав на результати науково-технічної творчості зроблено висновки про необхідність вирішення таких питань теоретичного та прикладного характеру:

1. Однією з необхідних умов активізації інноваційних процесів в Україні є проведення комплексу заходів у сфері трансферу технологій. Але негативні наслідки кризових явищ, які відбуваються в економіці України, та суттєве зменшення податкових пільг для трансферу технологій призвели до того, що в нашій державі помітно ускладнилось проведення наукових досліджень і розробок та впровадження нових технологій у виробництво.

2. Аналізуючи досвід провідних іноземних країн, можна зробити висновок, що успішна комерціалізація результатів науково-технічної діяльності можлива лише при прямій взаємодії промисловості та наукових інституцій за активної фінансової та законодавчої участі держави.

3. У нашій державі закладено нормативну базу щодо міжнародного співробітництва у сфері трансферу інноваційних технологій. Проте, на відміну від практики провідних іноземних країн, в Україні трансфер технологій поки що не отримав необхідного розвитку. Ми вважаємо, що для активного впровадження результатів науково-технічної та наукової діяльності в національну економіку має бути, по-перше, сформована інноваційна політика, що має включати методи й форми державного стимулювання науково-технічної активності, активізації взаємодії науки та промисловості з метою широкого втілення розроблень в кінцевий виробничий результат – нові конкурентоспроможні технологічні процеси, види продукції, організаційні рішення тощо. Така політика повинна передбачати вдосконалення економічної, інформаційної, правової, соціальної,

організаційної бази та інших складових інноваційної діяльності. По-друге, державна політика у сфері трансферу технологій має бути достатньою мірою спрямована на розвиток саме середнього та малого бізнесу.

4. Аналізуючи досвід нашої держави та провідних іноземних країн у сфері трансферу технологій та/або її складових у виробництво, треба зазначити, що лише податкова підтримка розробникам інновацій та споживачам, які проводять впровадження технологій та/або її складових та активна участь держави у створенні відповідних центрів з трансферу інноваційних технологій як на законодавчому рівні, так і за допомогою довгострокового фінансування, може вирішити проблемні питання активізації інноваційних процесів.

5. Україна має сприяти створенню спеціальних центрів з трансферу інноваційних технологій в усіх наукових інституціях, що створюють та/або використовують технології та/або їх складові і яким належать або передаються майнові права на використання результатів науково-технічної діяльності, що є складовими технологій. Ці центри повинні займатися комерціалізацією технологій та/або її складових та ефективним управлінням інтелектуальною власністю. Зокрема, ми пропонуємо застосувати досвід США, Німеччини, Франції, Японії у сфері трансферу інноваційних технологій, де діяльність зазначених центрів фінансується з надання державних субсидій та від доходів виконання контрактних досліджень [6, с. 292–293].

6. На цей час Україні потрібно сконцентрувати увагу саме на впровадження воєнних інновацій для захисту нашої країни від російської збройної агресії. Поява та вдосконалення інноваційних технологій у цій сфері здатна істотно вплинути на характер розвитку озброєння, спеціальної та військової техніки й, відповідно, на характер війни.

Список використаних джерел

1. Касич А. О., Бурківська В. А. Трансфер технологій як механізм інноваційного розвитку підприємства. *Класичний приватний університет*. 2018. № 6 (11). С. 188–194.
2. Леонов В. В., Наливайко А. Д., Поляев А. І. Нові технології, нові системи озброєння, новий характер війн / Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. Київ, 2016. С. 119–125.
3. Нагорняк Г. С., Нагорняк І. С., Вовк Ю. Я. Вплив трансферу технологій на інноваційні процеси: український та зарубіжний досвід. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2013. № 2. С. 117–127.
4. Прохорова В., Бажанова О., Грицина О. Трансфер технологій як складова інноваційно орієнтованого розвитку підприємства. *Аграрна економіка*. 2019. Т. 12. № 3–4. С. 71–76.
5. Ярошевська Т. В. Удосконалення механізмів врегулювання правовідносин у сфері трансферу технологій. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 3. С. 95–99.
6. Ярошевська Т. В. Проблеми охорони прав промислової власності в Україні : монографія. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 372 с.

Надійшла до редакції 11.03.2022

References

1. Kasych, A. O., Burkivska, V. A. (2018) Transfer tehnolohiyi yak mekhanizm innovatsiynoho rozvytku pidpriyemstva [Technology transfer as a mechanism of innovative development of the enterprise]. *Klasychnyi pryvatnyi universytet*. № 6 (11), pp. 188–194. [in Ukr.].
2. Leonov, V. V., Nalyvaiko, A. D., Poliaiev, A. I. (2016) Novi tehnolohiyi, novi systemy ozbroynnya, novyi kharakter viyn [New technologies, new weapons systems, the new nature of wars] / Tsentr voienno-stratehichnykh doslidzhen Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Chernyakhovskoho. Kyiv, pp. 119–125. [in Ukr.].
3. Nahorniak, H. S., Nahorniak, I. S., Vovk, Yu. Ya. (2013) Vplyv transferu tehnolohii na innovatsiini protsesy: ukrainskyi ta zarubizhnyi dosvid [The impact of technology transfer on innovation processes: Ukrainian and foreign experience]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*. № 2, pp. 117–127. [in Ukr.].
4. Prokhorova, V., Bazhanova, O., Hrytsyna, O. (2019) Transfer tehnolohii yak skladova innovatsiino oriientovanoho rozvytku pidpriyemstva [Technology transfer as a component of innovation-oriented enterprise development]. *Ahrarna ekonomika*. Vol. 12. № 3–4, pp. 71–76. [in Ukr.].
5. Yaroshevska, T. V. (2018) Udoskonalennya mekhanizmiv vrehulyuvannya pravovidnosyn u sferi transferu tehnolohiyi [Improving mechanisms for settling legal relations in the field of technology transfer]. *Aktualni problemy vitchyznianoyi yurysprudentsiyi*. № 3, pp. 95–99. [in Ukr.].
6. Yaroshevska, T. V. (2020) Problemy okhorony prav promyslovoi vlasnosti v Ukraini [Problems of protection of industrial property rights in Ukraine] : monohrafiya. Dnipro : Vydavets Bila K. O., 372 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Tamara Yaroshevska. Technology transfer as a component of innovative development of Ukraine. One of the most important components of the innovation process and a promising mechanism for economic stabilization of the state is a technology transfer. Therefore, currently one of the key areas of Ukraine's policy is the country's transition to an innovative economy, in which the creation, commercialization and transfer of innovative technologies are the main conditions for sustainable economic growth. Improving the legislation in the field of technology transfer can be a step towards restructuring the economy and its reorientation to innovative development for Ukraine. Effective state policy should not only provide financial support for scientific developments and research, but also create effective mechanisms aimed at productive use of the results of scientific and technical activities, including those created for budget funds.

The article considers problematic issues of regulation of legal relations in the field of transfer of innovative technologies in Ukraine. The ways of improving the national legislation in this area to create favorable conditions for innovative development of Ukraine are proposed. It is concluded that only tax support to innovation developers and consumers who implement technologies and/or its components and active participation of the state in the creation of appropriate centers for the transfer of innovative technologies both at the legislative level and through long-term funding can solve problematic issues of intensification of innovation processes in Ukraine. It is argued that now Ukraine needs to focus on the introduction of military innovations to protect our country from Russian armed aggression. The emergence and improvement of innovative technologies in this area can significantly affect the nature of the development of weapons, special, military equipment and, accordingly, the nature of war.

Keywords: *intellectual property, results of scientific and technical creativity, innovations, commercialization of objects of law, technology transfer, innovative development of Ukraine.*

УДК 349.22

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-1-53-60

Володимир КИЯН[©]

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

**ЩОДО ЗМІН У ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ
УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПАНДЕМІЮ COVID-19**

Статтю присвячено проблемі наукового дослідження змін у трудовому законодавстві України, що відбулися з урахуванням розвитку гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, (COVID-19). В результаті проведеного дослідження зроблено висновок про те, що спалах пандемії коронавірусу спонукав світове лідерство кардинально переглянути стандарти трудового захисту прав працівників. В результаті чого були мобілізовані різні інструменти для подолання її наслідків. Основним з таких змін стало запровадження сучасного гнучкого режиму роботи, яке дозволило обмежити зростання безробіття. У дослідницькому аспекті розглядалися зміни до національного трудового законодавства, які були здійснені з метою захисту трудових прав працівників. Проведено наукове дослідження сучасних форм організації праці, зокрема гнучкий режим роботи, надомна та дистанційна робота. Запровадження законодавчих форм дало змогу працівникам та роботодавцям подолати кризові явища, зменшити кількість звільнених з роботи, мінімізувати безробіття.

Ключові слова: *трудоий договір, працівник, роботодавець, відпустка без збереження заробітної плати, гнучкий режим робочого часу, надомна робота, дистанційна робота, пандемія коронавірусу COVID-19.*

Постановка проблеми. Наприкінці 2019 року людство стикнулося з пандемією гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, (COVID-19), яка миттєво поширилася світом. А уже через рік Всесвітня організація

© В. Киян, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8517-9876>

kiyan130869@gmail.com